

วิกฤตช่องแคบฮอร์มุซดันราคาพลาสติกพุ่ง: กระทบต้นทุนบรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มทั่วโลก

เมื่อเส้นเลือดใหญ่ของการขนส่งน้ำมันและวัตถุดิบปิโตรเคมีอย่าง "ช่องแคบฮอร์มุซ" ถูกปิดตายจากความขัดแย้งในอิหร่าน ส่งผลกระทบสะเทือนถึงต้นทุนบรรจุภัณฑ์พลาสติกทั่วโลกที่กำลังพุ่งสูงขึ้นอย่างเลี่ยงไม่ได้ กดดันผู้ผลิตอาหารและเครื่องดื่มให้ต้องแบกรับภาระต้นทุนรอบด้าน

สถานการณ์ความขัดแย้งในอิหร่านที่ทวีความรุนแรงจนนำไปสู่การปิดช่องแคบฮอร์มุซอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ได้ส่งผลกระทบเพียงแค่ตลาดพลังงานโลกเท่านั้น แต่กำลังกลายเป็นโดมิโนตัวสำคัญที่ซัดเข้าหาอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากช่องแคบแห่งนี้เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่ลำเลียงวัตถุดิบปิโตรเคมีจากตะวันออกกลางไปป้อนโรงงานผลิตพลาสติกทั่วโลก เมื่อเส้นทางการค้าถูกตัดขาด ราคาเม็ดพลาสติกโดยเฉพาะ โพลีเอทิลีน (Polyethylene) ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการผลิตบรรจุภัณฑ์อาหาร จึงพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็วท่ามกลางความกังวลเรื่องภาวะอุปทานขาดแคลน

แรงสั่นสะเทือนนี้เริ่มปรากฏชัดในภูมิภาคเอเชียเป็นแห่งแรก เนื่องจากโรงงานผลิตบรรจุภัณฑ์ในซีกโลกตะวันออกต้องพึ่งพาการนำเข้า แนฟทา (Naphtha) ซึ่งเป็นวัตถุดิบต้นน้ำทางเรือผ่านเส้นทางนี้เป็นหลัก เมื่อปริมาณวัตถุดิบในตลาดลดน้อยลง ผู้ผลิตจึงต้องเผชิญกับภาวะต้นทุนการผลิตที่ยับยั้งตัวสูงขึ้นตั้งแต่ต้นทาง ส่งผลต่อเนื่องให้ราคาบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ส่งถึงมือผู้ผลิตอาหารและเครื่องดื่มแพงขึ้นเป็นเงาตามตัว นอกจากนี้ ปัญหายังถูกซ้ำเติมด้วยราคาพลังงานและค่าขนส่งที่ยับยั้งตัวตามวิกฤตความมั่นคง ทำให้โครงสร้างต้นทุนโดยรวมของผู้ประกอบการถูกกดดันจากรอบทิศทาง

วิกฤตการณ์ความขัดแย้งในอิหร่านและการปิดช่องแคบฮอร์มุซได้สร้างแรงสั่นสะเทือนเชิงตัวเลขที่รุนแรงต่ออุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม (F&B) ทั่วโลกอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยทันทีที่ความขัดแย้งปะทุขึ้นราคาน้ำมันดิบในยุโรปพุ่งทะยานสูงขึ้นถึง 39% ภายในวันเดียวส่งผลให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกดีดตัวทะลุเพดาน 100 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อบาร์เรล ซึ่งตัวเลขนี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเพียงแค่ภาคการขนส่ง แต่ลามไปถึงโครงสร้างต้นทุนการผลิตพลาสติกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากปัจจุบัน น้ำมันและก๊าซธรรมชาติราว 4-8% ของปริมาณการใช้ทั่วโลกถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบหลักในกระบวนการผลิตพลาสติก

แรงกดดันนี้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ครองส่วนแบ่งการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกสูงที่สุดในโลกถึง 40% เมื่อพิจารณาจากปริมาณการผลิตขวดน้ำพลาสติกทั่วโลกที่มีจำนวนมหาศาลถึง 600,000 ล้านขวดต่อปี การเพิ่มขึ้นของราคาวัตถุดิบต้นน้ำจากปีเตอร์เคมีเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ จึงสามารถสร้างภาระต้นทุนส่วนเกินจำนวนมหาศาลให้กับผู้ผลิตและผู้ส่งออกในระยะเวลานับวัน

เพื่อเป็นการยับยั้งวิกฤตการณ์ด้านอุปทานและพยายามตรึงราคาพลังงานไม่ให้พุ่งสูงไปมากกว่านี้ นานาชาติได้เริ่มมาตรการตอบโต้เชิงรุก โดยกลุ่มประเทศสมาชิก IEA จำนวน 32 ประเทศ ได้ร่วมมือกันระบายน้ำมันสำรองฉุกเฉินออกมาสู่ตลาดในปริมาณถึง 400 ล้านบาร์เรล แม้มาตรการดังกล่าวจะช่วยให้ราคาน้ำมันปรับตัวลดลงมาได้เล็กน้อยจากจุดสูงสุด แต่ภาวะความผันผวนนี้ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงหลักที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญ

ข้อมูลเชิงสถิติเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า วิกฤตฮอร์มุซไม่ได้เป็นเพียงปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ แต่คือ "วิกฤตต้นทุน" ที่แฝงอยู่ในขวดน้ำและบรรจุภัณฑ์อาหารทุกชิ้น โดยมีตัวเลขส่วนต่างของราคาน้ำมันและสัดส่วนการพึ่งพาพลาสติกเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญที่ผู้ส่งออกไทยต้องเผื่อระวังอย่างใกล้ชิด

ในขณะที่วิกฤตกำลังบีบคั้น ผู้ผลิตแบรนด์สินค้าอุปโภคบริโภคหลายรายเริ่มมองหาทางออกด้วยการปรับเปลี่ยนแผนการจัดซื้อ โดยหันไปหาแหล่งวัตถุดิบเม็ดพลาสติกจากสหรัฐอเมริกาเพื่อทดแทนการขาดหายไปของอุปทานจากตะวันออกกลาง อย่างไรก็ตาม การปรับตัวนี้ก็มีข้อจำกัดด้านต้นทุนการขนส่งข้ามทวีปที่สูงกว่าเดิม และที่น่ากังวลยิ่งกว่าคือ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังไม่สามารถหันไปใช้บรรจุภัณฑ์ทางเลือกที่ไม่ใช่พลาสติกได้ในทันที เนื่องจากกระบวนการผลิตและเครื่องจักรถูกออกแบบมาเพื่อพลาสติกปิโตรเคมีเป็นหลัก การเปลี่ยนผ่านจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้เร็วพอที่จะบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตการณ์ครั้งนี้ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการไทย

- เร่งเจรจาสัญญาจัดซื้อบรรจุภัณฑ์: ผู้ส่งออกที่มีสัญญาการส่งมอบระยะยาวควรเร่งเจรจากับซัพพลายเออร์บรรจุภัณฑ์เพื่อล็อกราคาหรือหาแหล่งวัตถุดิบสำรองก่อนที่ราคาเม็ดพลาสติกในตลาดโลกจะขยับตัวสูงไปมากกว่านี้
- ทบทวนโครงสร้างราคา (Pricing Strategy): ควรประเมินต้นทุนรวมใหม่ (Total Cost) ที่รวมถึงค่าขนส่งและค่าบรรจุภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น และพิจารณาปรับราคาสินค้าหรือเพิ่มข้อกำหนดเรื่องการปรับราคามีผลยืดหยุ่นตามต้นทุนจริง (Price Escalation Clause) ในสัญญาซื้อขาย
- พิจารณาบรรจุภัณฑ์ทางเลือก: วิกฤตนี้อาจเป็นจังหวะที่ดีในการทดลองใช้บรรจุภัณฑ์ที่ไม่ได้ทำจากปิโตรเลียม (Bio-based packaging) หรือวัสดุรีไซเคิล เพื่อลดการพึ่งพาสินค้ากลุ่มปิโตรเคมีในระยะยาวและตอบโจทย์เทรนด์ความยั่งยืน
- บริหารจัดการสต็อก: หากงบประมาณเอื้ออำนวย การสำรองบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่จำเป็นไว้ใช้ในระยะ 3-6 เดือนข้างหน้าจะช่วยลดความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน

ที่มา : <https://www.foodnavigator.com>